

Розділ 1. Теорія та історія соціальних комунікацій

Part 1. Theory and history of social communications

<https://doi.org/10.31516/2410-5333.057.01>

УДК 379.8-053.6(477)045

Н. І. Кучина, кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент, кафедра культурології та музеєзнавства, Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне

kotyuk@ukr.net

<https://orcid.org/0000-0003-4556-4574>

Е. В. Манелюк, викладач, кафедра хореографії, Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне

maneluk_d@i.ua

<https://orcid.org/0000-0001-7773-3171>

ПРОБЛЕМИ МОЛОДІЖНОГО ДОЗВІЛЛЯ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ¹

Узагальнено проблеми сучасного молодіжного дозвілля в Україні. Визначено роль людського чинника у формуванні і вирішенні проблеми сучасного молодіжного дозвілля. Розглянуто людський чинник крізь призму триади: державні діячі (законотворці й управлінці) — фахівці (працівники сфери культури) — власне молодь з її світоглядом, ціннісними орієнтаціями, потребами й інтересами.

Розроблено рекомендації та конкретні пропозиції щодо вирішення проблем молодіжного дозвілля за напрямками «державне управління», «інформація» та «фінансування».

Ключові слова: *молодіжне дозвілля, проблеми молодіжного дозвілля, шляхи вирішення проблем молодіжного дозвілля в Україні.*

Н. И. Кучина, кандидат наук по социальным коммуникациям, доцент, кафедра культурологии и музееведения, Ровенский государственный гуманитарный университет, г. Ровно

Э. В. Манелюк, преподаватель, кафедра хореографии, Ровенский государственный гуманитарный университет, г. Ровно

ПРОБЛЕМЫ МОЛОДЕЖНОГО ДОСУГА В УКРАИНЕ И ПУТИ ИХ РЕШЕНИЯ

Обобщены проблемы современного молодёжного досуга в Украине. Определена роль человеческого фактора в формировании и решении проблемы современного молодёжного досуга. Рассмотрен человеческий фактор сквозь призму триады: государственные деятели (законотворцы и управленцы) — специалисты (работники сферы культуры) — собственно молодежь с её мировоззрением, ценностными ориентациями, нуждами и интересами.

¹ This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License.

Разработаны рекомендации и конкретные предложения по решению проблем молодёжного досуга по направлениям «государственное управление», «информация» и «финансирование».

Ключевые слова: *молодёжный досуг, проблемы молодёжного досуга, пути решения проблем молодёжного досуга в Украине.*

N. I. Kuchyna, Candidate of Sciences in Social Communications, Associate Professor of Department of Cultural Studies and Museology, RSHU, Rivne

E. V. Manelyuk, lecturer of the Choreography Department, Rivne State Humanitarian University, Rivne

PROBLEMS OF YOUTH LEISURE IN UKRAINE AND WAYS OF THEIR SOLUTION

The aim of the article is to summarize the problems of youth leisure and to identify the ways of solving them at the state and regional levels.

Research methodology. Methods of analysis, synthesis and modeling were used in the research process.

Results. In the process of reviewing the issue, all problems are intelligently divided into three groups — global or state, local or regional and sectoral and individual. Global problems of youth leisure have been examined in the context of the imperfection of the communication process; the policy area in force in the current legislation of the sphere of culture and the financial support of cultural heritage. Local problems of youth leisure are directly dependent on regional and sectoral factors. Thus, the individual problems of leisure of the modern youth are formed under the influence of changes in value orientations, needs and interests. The basic individual problems of youth leisure recognized the inability to plan and rationally use free time and support the forms and manifestations of mass culture. The author develops the recommendations and concrete proposals for solving youth leisure problems in the areas of “public administration”, “information” and “financing”.

Novelty. The problems of modern youth leisure in Ukraine are generalized. The role of the human factor in shaping and solving the problem of contemporary youth leisure has been determined. The human factor is considered in the context of the triad: state figures (lawmakers and managers) — specialists (cultural workers) — their own youth with their outlook, values, needs and interests.

The concept of the Internet portal of information resources of cultural and leisure life of young people has been developed and described in detail, with the purpose of creating a single cultural and leisure information network.

The practical significance. The main findings and conclusions of the study are the contribution to the development of applied cultural studies. It is possible to use the results of the research in the practical activities of cultural and leisure activities and management of issues of youth and culture.

Keywords: *youth leisure, problems of youth leisure, ways of solving problems of youth leisure in Ukraine.*

Постановка проблеми. Упродовж останніх десятиліть в Україні відбулися радикальні зміни усіх сфер життя суспільства, що є причиною

виникнення кількох нагальних проблем, окреме місце серед яких посідають проблеми молоді як особливої соціально-демографічної групи. Однією зі сфер життєдіяльності молоді, де найяскравіше проявляються наслідки цих трансформацій, нині є дозвілля. Проблеми і завдання, які вирішуються у сфері молодіжного дозвілля, настільки масштабні і різноманітні у своїй соціальній спрямованості, що це дозволяє досліджувати дозвілля як значну частину соціальної системи і багато в чому визначає зміст усіх інших сфер суспільного розвитку.

Як сфера, що акумулює й реалізує значні можливості для формування моральних орієнтирів як окремої молоді особистості, так і різних соціальних груп сучасного суспільства, дозвіллева сфера активно впливає на суспільну свідомість, формуючи в ньому цінності, схвалювані суспільством і, як правило, ним же заохочувані; вона має у своєму розпорядженні безмежні можливості для реалізації різноманітних духовних потреб як суспільства загалом, так і кожної особи зокрема.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивчаючи проблеми молодіжного дозвілля у XXI ст. можемо стверджувати, що вони перебувають у полі зору представників науки — як вітчизняних (Бабенко, 2015; Максимовська, 2015; І. Петрова, Н. Цимбалюк та ін.), так і зарубіжних дослідників (Е. Бабосова, Ю. Донецький, С. Мойсейчук, І. Смарговіч та ін.) та ініціативних груп.

Мета статті — узагальнити проблеми молодіжного дозвілля та виокремити шляхи їх вирішення на державному й регіональному рівнях.

Виклад основного матеріалу дослідження. Існує філософське висловлювання, згідно з яким всі проблеми зумовлені людьми. Проблеми молодіжного дозвілля не є винятком. Водночас «люди», які беруть участь у цьому процесі, перебувають на різних рівнях соціальної стратифікації. Саме тому всі проблеми умовно можемо поділити на три групи — глобальні або державні, локальні або регіонально-галузеві та індивідуальні.

Ключовою проблемою молодіжного дозвілля на державному рівні є слабкий рівень законодавчого забезпечення: нормативно-правова база не відповідає реальним проблемам сфери культури.

Негативними наслідками таких процесів є обмеження діяльності у сфері культури загалом та молодіжного дозвілля зокрема; надмірна централізація і зарегульованість сфери культури; гальмування ініціатив щодо розвитку молодіжного дозвілля на законодавчому рівні.

Законодавче забезпечення є тією основою, яка формує тенденції розвитку всіх складових сфери молодіжного дозвілля — фінансове, кадрове та матеріально-технічне забезпечення.

Фінансове забезпечення як проблема може бути розглянуто крізь призму таких трьох напрямів, як:

1. Недостатнє різноманіття джерел і можливостей для стабільного фінансування діяльності інституцій культури. Наслідками ситуації, що склалася у сфері фінансового забезпечення, є застосування працівниками сфери культури логіки виживання, замість логіки розвитку та змін. Занизький рівень забезпеченості матеріальними ресурсами гальмує розвиток:

- матеріально-технічної бази установ культури, що нині перебуває на дуже низькому рівні (особливо в районних центрах та сільській місцевості);
- молодіжних інновацій;
- культурного продукту (нині цей вітчизняний продукт молоді у сфері культури, переважно не є конкурентоспроможним, порівняно з аналогічними іноземними продуктами);
- ринку праці в культурній сфері (втрата спадковості на рівні інституцій);
- креативної економіки.

2. Дисфункція системи державних (місцевих) фінансів. Основною причиною є зарегульованість і ручний режим роботи держказначейства, недостатній тиск бюджетних інституцій культури на органи влади з метою зміни фінансової системи, інструментарію та усталеної практики фінансового менеджменту, які не відповідають вимогам часу.

3. Недостатньо прозора система розподілу бюджетних коштів між інституціями сфери культури. Йдеться про відсутність офіційно опублікованої інформації, яка має статус публічної, щодо державного фінансування установ сфери культури та дозвіллевих заходів.

Проблеми комунікативного та управлінського аспектів належать як до глобальних, так і до локальних проблем молодіжного дозвілля. Блоку комунікативних проблем стосуються неефективні вертикальні та горизонтальні комунікації й слабка внутрішня комунікація між сферою культури і суспільством.

Під неефективною вертикальною і горизонтальною комунікацією слід розуміти недостатньо результативну комунікаційну взаємодію по вертикалі між органами державної влади і представниками закладів культури, а по горизонталі така взаємодія відбувається на рівні міждисциплінарних зв'язків між закладами культури різного підпорядкування та громадськими організаціями. Слабка внутрішня комунікація між сферою культури і суспільством виявляється у використанні обмеженого інструментарію ділових комунікацій й відсутності діалогу між владними органами сфери культури, зокрема апарату управління закладів культури й безпосередніми споживачами продуктів. Усе це призводить до:

- уповільнення швидкості комунікації між представниками сфери культури і суспільством й процесу ухвалення рішень;

- недоступності конкретної інформації про реальний стан речей у сфері культури;
- відсутності співпраці і повільного зворотного зв'язку як по горизонталі, так і по вертикалі;
- створення комунікаційного розриву між столицею і регіонами, містом і сільським середовищем, розриву поколінь.

Серед загальносоціальних проблем сфери молодіжного дозвілля слід виокремити: соціальну ригідність громадян і пов'язану із нею низьку активність молоді; міжгрупові конфлікти та ін.

Блок індивідуальних проблем охоплює лише молодь з її світоглядом, ціннісними орієнтаціями, потребами й інтересами. Узагальнюючи підходи вітчизняних (Бабенко, 2015; Максимовська, 2015, с. 120) і зарубіжних дослідників щодо проблемних аспектів молодіжного дозвілля, зумовлених самою молоддю, та використовуючи результати власних спостережень, можемо з-поміж значного розмаїття виокремити найзначущі, а саме:

- невміння раціонально використовувати вільний час;
- пасивність та небажання долучатися до активних форм дозвіллевої діяльності;
- зростання обсягу пасивно-споживацьких видів дозвіллевої діяльності;
- зміна пріоритетів духовного на матеріальний;
- низький рівень матеріального забезпечення, а відтак й фінансової спроможності;
- маргінальність духовно-творчої діяльності: з одного боку, духовні цінності попередньої епохи втрачають актуальність, а з іншого — експансія зразків чужих культур досить потужно і агресивно поширюється на українських теренах;
- формування поведінкових стереотипів інформаційного суспільства, у якому процес комунікації відбувається не «наживо», а з використанням технічних засобів, що призводить до неадекватної асоціальної поведінки;
- формування дозвіллевих стереотипів у поведінці молоді, що сформовані під впливом глобальних кроскультурних маркетингових концепцій, які використовуються в рекламі, засобах масової інформації;
- підтримка форм і проявів масової культури, які спрямовані на утвердження лише споживання та ін.

Зважаючи на те, що всі проблеми молодіжного дозвілля зумовлені людською спільнотою і прямо від неї залежать, — їх вирішення також залежить від людського чинника. Як і людський чинник, шляхи (пер-

спективи) вирішення проблем молодіжного дозвілля слід розглядати за трьома основними напрямками — державний, регіональний та рівень громади.

Документи щодо молодіжної та культурної політики, які затверджені на державному рівні, не містять у переліку пріоритетів молодіжне дозвілля. Так, згідно з Указом Президента «Про Стратегію розвитку державної молодіжної політики на період до 2020 року» основними пріоритетами є: 1) забезпечення доступної освіти; 2) формування здорового способу життя молоді; 3) забезпечення зайнятості молоді на ринку праці; 4) надання молоді житла; 5) активізація участі молоді в суспільно-політичному житті; 6) сприяння інтеграції української молоді в європейське молодіжне співтовариство. На нашу думку, саме цей факт є основним недоліком, усунення якого зумовить позитивну, так звану «ланцюгову реакцію» у законодавчих документах різного рівня — від державної стратегічної програми до регіональних і селищних програм.

Означивши пріоритети в основних стратегічних документах держави в сприянні організації змістовного дозвілля молоді, держава, в особі законотворців, сприятиме активізації роботи державних установ і громадських об'єднань дозвіллевої сфери. Так, з метою виконання розпоряджень Адміністрації Президента, представники обласних і районних органів влади активізуватимуть роботу за такими напрямками:

- управління сферою культури й дозвілля;
- збільшення фінансування закладів культури;
- сприяння організації змістовного дозвілля молоді;
- повноцінне фінансування заходів, призначення та змістовна наповненість яких спрямовані на виконання державної програми;
- активізація проведення моніторингу та різновекторних досліджень щодо дозвілля молоді тощо.

Відтак шляхами вирішення проблем молодіжного дозвілля на рівні держави є:

- реформування законодавчої бази в результаті надання фінансових пільг для меценатів і спонсорів сфери культури;
- долучення питання молодіжного дозвілля до пріоритетних завдань державної політики щодо культури і молоді;
- чітке розмежування повноважень і відповідальних у сфері проведення культурної та молодіжної політики між управлінськими структурами;
- розроблення доктрини культурного розвитку та концепції довгострокової державної молодіжної політики;
- створення дієвої моделі фінансового та організаційного забезпечення розвитку молодіжної культури та дозвілля;

- забезпечення вітчизняних культурних індустрій дієвим протекційно-ністським законодавством;
- враховуючи світовий досвід проведення реформ, здійснити реформування вітчизняного законодавства щодо врегулювання процедури одержання власних доходів державних (зокрема комунальних) закладів культури і дозвілля, податкових пільг із метою стимулювання меценатства та спонсорства.

Важливим чинником під час упровадження реформ у сфері молодіжного дозвілля є відповідність нововведень особливостям української культури. У цьому випадку йдеться про те, щоб культурні індустрії не розвивали і не пропагували серед молоді ідеали, непритаманні та небажані для українського суспільства, тому що, поруч з економічним розвитком та бажанням максимізувати прибутки від надання культурних благ, потрібно підтримувати певний естетичний та моральний рівень. Це також є запорукою культурного розвитку держави. Переваги від активної участі молодіжної спільноти в управлінні полягають у тому, що місцеві представники громади володіють достовірнішою інформацією щодо проблем та потреб молоді краю (населеного пункту). Відтак, їх повноцінна участь в управлінні культурними процесами регіону дозволить уникнути маргіналізації деяких соціальних груп. На відміну від вищезазначеного, держава в особі уповноважених представників, зазвичай, не має таких переваг, унаслідок чого не здатна задовольнити вимоги місцевих громад, і молоді зокрема. Тому участь місцевих громад, до складу яких входить ініціативна молодь, наділених повноваженнями та достатніми ресурсами, є обов'язковою умовою ефективного управління культурним розвитком як окремого регіону, так і держави загалом.

На регіональному рівні підґрунтям процесу вирішення проблем молодіжного дозвілля в сучасних умовах децентралізації є активізація діяльності місцевих органів влади щодо формування культурної політики регіону, невіддільною частиною якої є дозвілєва сфера. У цьому контексті основними напрямками вирішення проблем молодіжного дозвілля на регіональному рівні є:

- розробка пріоритетних напрямів регіональної культурної політики з огляду на особливості культурного потенціалу територій регіону;
- комплексний аналіз культурного потенціалу регіону;
- розробка взаємопов'язаних, не дублюючих одна одну, програм розвитку регіону, оснований на використанні культурного потенціалу;
- формування культурного та інформаційного іміджу регіону;
- моніторинг реалізації стратегічної програми розвитку та молодіжних програм регіону;
- розробка програми, спрямованої на поліпшення рівня привабливості культурної інфраструктури для інвесторів;

- розробка конкретних механізмів залучення молоді в культурну діяльність;
- сприяння розвитку культурних індустрій та різних культурних ініціатив тощо.

Першим напрямом поліпшення сучасного молодіжного дозвілля є вдосконалення «інформаційного блоку». У цьому випадку інформацію слід розглядати як комунікацію, стратегічний та інформаційний ресурс. Тому основними шляхами вирішення проблем молодіжного дозвілля, що входять до блоку «інформація», є:

- сприяння розвитку і використанню інформаційних технологій у культурній політиці регіону;
- поліпшення інформаційно-аналітичного забезпечення культурної політики;
- збільшення кваліфікованих кадрів з комунікації в управлінні та в культурно-дозвіллевих установах;
- налагодження ефективної вертикальної та горизонтальної комунікації (по вертикалі: органи державної влади — культурні заклади, по горизонталі: заклади культури різного підпорядкування — громадські організації, міждисциплінарні зв'язки);
- налагодження двосторонньої комунікації між представниками державних органів влади й установ культурно-дозвіллевої сфери та молоддю;
- висвітлення результатів роботи установ культурно-дозвіллевої сфери краю в місцевих засобах масової інформації;
- популяризація активного і змістовного дозвілля в засобах масової інформації, телепередачі, статті в місцевих друкованих виданнях, розміщення інформації на сайтах районних та обласних держадміністрацій;
- акумулювання інформації, що цікава молодіжному середовищу, зокрема про активне і змістовне молодіжне дозвілля та постійне продукування ідей щодо його проведення в мережі Інтернет;
- створення і підтримка сторінки для молоді в соціальних спільнотах;
- забезпечення відкритості й доступності інформації щодо видів та рівня якості дозвіллевих послуг, що надаються закладами культурно-дозвіллевої сфери краю;
- сприяння культурній «відкритості» регіону, долучення культурних послуг регіону до світового ринку культурних продуктів та послуг;
- розробка, на обласному (місцевому) рівнях, інформаційного ресурсу, який би акумулював інформацію про діяльність закладів культури, що функціонують на території району, відомості про працівників закладу, із зазначенням видів культурних і дозвіллевих послуг, які надаються закладом; забезпечити до неї публічний доступ (наприклад,

- розміщувати електронний варіант документів на сайтах установи — клубу, районного відділу культури, обласного відділу культури);
- створення, на державному рівні, інформаційного ресурсу (сайту), завдяки роботі якого працівники культурно-дозвіллевих установ матимуть можливість обмінюватись досвідом, оприлюднювати власні методичні розробки, використання яких у практичній діяльності сприятиме підвищенню результативності діяльності та впровадженню інноваційних методів роботи з молоддю;
 - створення інформаційного порталу (сайту), основним призначенням якого є наповнення дозвілля молоді змістовною складовою із використанням сучасних технологій.

Концепція інтернет-порталу інформаційних ресурсів культурно-дозвіллевого життя має на меті створення єдиної культурно-дозвіллевої інформаційної мережі, до змістовного наповнення якої долучилися установи та організації системи культури, освіти, дозвілля різних видів діяльності та форм власності, зацікавлені в безпосередньому інформаційному обміні з освітньою мережею.

Згідно з нашою концепцією, інформаційний портал повинен містити наступні основні конструктивні елементи: головна сторінка, модуль «Новини», модуль «Музичне життя», модуль «Розваги», модуль «Спортивне життя», модуль «Культурно-мистецьке життя», модуль «Освіта і навчання», модуль «Голосування та форуми», модуль «Динамічні каталоги ресурсів», модуль «Моніторинг», систему реєстрації користувачів та систему пошуку в інтегрованому інформаційному середовищі зареєстрованих інтернет-сайтів.

Модуль «Новини» повинен складатися з частини відображення інформації та частини поповнення, у якій оприлюднюватимуться опубліковані новини в хронологічному порядку.

- У спеціалізованих модулях «Музичне життя», «Спортивне життя», «Культурно-мистецьке життя» повинно бути розміщено інформацію про:
- навчальні заклади системи позашкільної освіти, що працюють із молоддю (напрями та форми роботи, контактну інформацію, відомості про кількість вакантних місць тощо), їхню роль і значення в культурно-мистецькому житті краю, перспективи діяльності тощо;
 - досягнення молодих аматорів краю (музикантів, митців, спортсменів та ін.);
 - новини та модні тенденції спортивного, музичного та культурно-мистецького спрямування.

Модуль «Освіта та навчання» повинен містити інформацію:

- про навчальні заклади краю (школи, зокрема спеціалізовані та вищі) із можливістю переходу на їхні сайти;

- відомості про напрями підготовки та спеціальності навчальних закладів, їхній рівень акредитації та контактну інформацію;
- інноваційні освітні технології (наприклад, щодо вивчення іноземних мов або самостійної підготовки до ЗНО з історії тощо) із переходом на сайти та інтернет-портали;
- форум-обговорення проблемних питань.

Модуль «Розваги» повинен бути насичений різноманітною інформацією щодо:

- можливих варіантів розваг для молоді, що спрямовані на відновлення сил та зміцнення здоров'я (приміром спортивний альпінізм у спеціалізованому приміщенні);
- перелік закладів сфери дозвілля всіх форм власності із зазначенням спеціалізації та видів дозвіллєвої діяльності;
- банк сценаріїв молодіжних вечірок та святкових заходів для невеликих компаній, банк ігор для молоді;
- фотогалерея, де зареєстрований користувач порталу публікує фотопідбірку, або відеопрезентацію.

Модуль «Голосування та форуми» реалізує спілкування аудиторії користувачів та статистичну обробку результатів голосування і складається з підсистеми відображення та підсистеми адміністрування. Динамічні каталоги ресурсів дозволяють інтерактивно (за участі користувачів) формувати електронні ресурси порталу. Також на порталі повинна працювати система реєстрації користувачів, яка реалізує можливість реєстрації нових користувачів.

Основним завданням модуля «Моніторинг» є вивчення, використовуючи інтернет-опитування, соціокультурної ситуації в молодіжному середовищі. Зручність такого виду моніторингу полягає в отриманні достовірної інформації із мінімальними витратами ресурсів (як людських, так і фінансових).

Окрім поліпшення інформаційного середовища дозвілля молоді, представники державних органів та громадських організацій, повинні забезпечити високий рівень якості культурно-дозвіллевих послуг. Зважаючи на те, що якість — категорія відносна й оцінити рівень якості в дозвіллєвій сфері можливо лише використовуючи оцінки експертів, нами розглянуто «якість» як напрям поліпшення організації дозвілля молоді. У цьому контексті шляхами вирішення проблем молодіжного дозвілля є наступні:

- реформування регіональної культурної політики, зокрема в результаті запровадження системи державних норм і стандартів надання культурно-дозвіллевих послуг населенню (зокрема молоді);
- розвиток партнерства з недержавними організаціями, що діють у культурно-дозвіллєвій сфері;

- виконання моніторингу щодо якості надання культурно-дозвіллевих послуг закладами культури;
- запровадження системи моніторингу якості соціокультурних послуг для всіх груп населення: соціологічні опитування, що спрямовані на вивчення інтересів та запитів населення із використанням прямих методів (анкетування, інтерв'ювання тощо) та комунікативних й інтерактивних засобів;
- розробка вмотивованих критеріїв щодо оцінки якості виконуваної роботи співробітників та критеріїв оцінки рівня ефективності діяльності культурно-дозвіллевої сфери;
- оцінка рівня якості виконання функціональних обов'язків працівників культурно-дозвіллевої сфери, котрі обіймають посади в державних закладах;
- вирішення проблеми кадрового забезпечення культурно-дозвіллевої сфери;
- аналіз кадрового потенціалу у сфері культури регіону;
- сприяння в підготовці необхідних фахівців для роботи у сфері культури не лише художніх спеціальностей, а й спеціально підготовлених управлінських кадрів для роботи як в установах сфери культури, так і в органах управління культурою різних рівнів;
- підвищення ефективності управління процесами у сфері культури за допомогою налагодження зв'язків між закладами культури та вузами, які готують спеціалістів для закладів культури;
- упровадження позитивного досвіду управління закладами культурно-дозвіллевої сфери;
- формування сучасної системи підвищення кваліфікації працівників;
- спрямування діяльності державних органів та уповноважених представників на організацію змістовного дозвілля молоді як краю загалом, так і окремих територіальних громад;
- розробка переліку реальних перспектив творчого зростання працівників закладів культурно-дозвіллевої сфери;
- залучення молодих фахівців (із спеціальною базовою освітою);
- створення «прозорої» системи працевлаштування молодих фахівців до закладів культурно-дозвіллевої сфери краю;
- вивчення уподобань і потреб молоді щодо організації дозвілля з метою хоча б часткового їх задоволення;
- спрямування об'єднаних зусиль представників державних органів, закладів культури та громадськості щодо створення якісного культурного продукту для молоді;
- підтримка громадських ініціатив щодо форм та змістового наповнення культурно-дозвіллевих заходів для молоді;

- використання працівниками культурно-дозвіллевої сфери наукових підходів під час організації змістовного дозвілля молоді;
- упровадження системи інформування громади про діючі грантові та благодійні проекти в культурно-дозвіллеву сферу з метою активного залучення креативних та ініціативних людей до розвитку цієї сфери краю.

Усі перелічені вище шляхи усунення проблем є дієвими лише тоді, коли забезпечується вирішення основного питання – питання фінансової підтримки галузі.

Слід зазначити, що питання державної підтримки культури загалом та культурно-дозвіллевої сфери зокрема надзвичайно актуальне в багатьох країнах світу, і Україна не є винятком. Проте негативним є той факт, що у нас найнижчий рівень фінансування культури порівняно не лише з європейськими, а й з країнами-сусідами (Російською Федерацією, Республікою Білорусь). Таке фінансування культури в Україні повністю знищує основні засади відтворення та збереження національних культурних цінностей, формування національної ідентичності громадян України, і тому може розцінюватись як пряма загроза національній безпеці.

Основними шляхами фінансової підтримки культурно-дозвіллевої сфери загалом та молодіжного дозвілля зокрема є:

- збільшення обсягу фінансування галузі з державного або місцевого бюджетів;
- субсидування креативної економіки;
- сприяння розвитку меценатства та спонсорства;
- збільшення кількості фондів, що підтримують заклади культурно-дозвіллевої сфери;
- перехід на програмно-цільовий метод формування та виконання бюджету, що збільшить можливості ефективного використання фінансових ресурсів.
- спрямування фіксованої частки фінансових ресурсів на підтримку молодіжних ініціатив у культурно-дозвіллевій сфері;
- розробка і фінансування програми поліпшення матеріально-технічної бази установ культурно-дозвіллевої сфери;
- налагодження ефективного управління майном державних (комунальних) установ культурно-дозвіллевої сфери (йдеться про раціональне використання майна з метою отримання додаткових фінансових ресурсів за допомогою розміщення реклами на території закладу, надання приміщень у тимчасову оренду тощо);
- розширення переліку культурних послуг державних установ культурно-дозвіллевої сфери;

- субсидіювання творчої та обдарованої молоді. Наприклад, за високої досягнення в мистецькій сфері молода людина отримує квитки або абонемент у приватні дозвілєві структури – кінотеатри, розважальні центри тощо;
- перейняття досвіду державними (комунальними) установами найзатребуваніших у приватному секторі видів розваг для молоді із повноцінною фінансовою підтримкою держави.

Фінансування культурно-дозвілєвої сфери слід розцінювати як інвестування в майбутнє нації та держави, проте слід пам'ятати, що всі проблеми зумовлені людською спільнотою і їхнє вирішення також залежить від людського чинника.

Висновки. Отже, проблеми сучасного молодіжного дозвілля є результатом діяльності або бездіяльності всіх суб'єктів, які стосуються цієї сфери. Людський чинник у такому випадку слід розглядати кризь призму тріади: 1) державні діячі, які є законотворцями та управлінцями й саме від них залежить вирішення стратегічних питань розвитку молодіжного дозвілля; 2) фахівці – працівники сфери культури, які безпосередньо контактують з молоддю під час організації молодіжного дозвілля; 3) власне молодь з її світоглядом, ціннісними орієнтаціями, потребами й інтересами.

Шляхи вирішення проблем молодіжного дозвілля залежать від законодавчого, кадрового й інформаційного забезпечення галузі та рівня її фінансування.

Перспективи подальших досліджень. Динамічні перетворення, що відбуваються в сучасному суспільстві, щоденно вносять корективи як у діяльність закладів сфери культури, так і в молодіжні «настрої». Тому перспективними напрямками дослідження є вивчення трансформаційних перетворень сучасних форм молодіжного дозвілля.

Список посилань

- Указ Президента України «Про Стратегію розвитку державної молодіжної політики на період до 2020 року». Відновлено з <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/532/2013>.
- Бабенко, Ю. А. (2015). *Вільний час і дозвілля української молоді в умовах нової соціокультурної реальності*. Відновлено з <http://2008.dif.org.ua/ua/analit/rkfej>
- Максимовська, Н. О. (2015). Соціальна педагогіка дозвілля студентської молоді в інформаційному суспільстві. *Педагогіка та психологія*, 48, 119–129.

References

- Ukaz Prezydenta Ukrainy «Pro Strategiju rozvytku derzhavnoi molodizhnoi polityky na period do 2020 roku» [Presidential Decree “On the Strategy for the

-
- Development of the State Youth Policy for the Period up to 2020*”]. Retrieved from <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/532/2013>. [in Ukrainian].
- Babenko, Yu. A. (2015). *Vilnyi chas i dozvillia ukrainskoi molodi v umovah novoi sociokulturnoi realnosti [Leisure and leisure of Ukrainian youth in the context of a new socio-cultural reality]*. Retrieved from <http://2008.dif.org.ua/ua/analit/rkjej>. [in Ukrainian].
- Maksymovska, N. O. (2015). Socialna pedagogika dozvillia studentskoi molodi v informaciiomu suspitstvi [Social pedagogy of student youth leisure in the information society]. *Pedagogika ta psykholohiia*, 48, 119–129. [in Ukrainian].

Надійшла до редколегії 29.11.2019 р.